

İnsanı duvara çarptıran bir belgesel: Lüfer

Röp: Mehmet Ekinci

← ÖNCEKİ

2017: Dikkat çeken kitaplar

Kimisine göre boğazın prensi, kimisine göre yırtıcı piranası olan lüfer balıklarının soyunun tükenmesi, yüzyıllardır lüfer etrafında örülen aşkın, muhabbetin ve afiyetin de sonuna işaret ediyor.

Türkiye sularındaki aşırıya kaçan balık avcılığının ekolojik ve toplumsal sonuçlarını çarpıcı bir görsel ve metinsel dille anlatan *Lüfer* belgeseli, geçtiğimiz Kasım ayında Bant Mag. Havuz'da gösterildi. Müziklerini Berke Can Özcan ve Burak İrmak'ın yaptığı, senaryosunu Mert Gökalp'la Onur Uysal'ın birlikte yazdığı belgesel, Karadeniz'den Ege'ye ve Akdeniz'e göç ederken bin bir engeli aşmaya çalışan lüfer balıklarının hikâyesini anlatıyor. Kimisine göre boğazın prensi, kimisine göre yırtıcı piranası olan lüfer balıklarının soyunun tükenmesi, yüzyıllardır lüfer etrafında örülen aşkın, muhabbetin ve afiyetin de sonuna işaret ediyor. Gösterim sonrası yönetmen Mert Gökalp ile bir söyleşi gerçekleştirdik; belgeselin incelikli yazılmış senaryosundan girdik, izleyicide eşzamanlı olarak uyandırdığı karanlık ve aydınlık hislerden çıktık. İzleyicilerin de daha sonrasında sorularıyla dahil olduğu candan bir sohbet oldu.

“Lüfer ve diğer göç balıkları çok fena durumdaydı ve bununla ilgili bir belgesel kim yapabilir diye düşündüğüm zaman, galiba bunu benim yapmam gerekiyor deyip, bir şekilde ‘Amerika’yı yeniden keşfetmek zorunda kaldık’.”

Belgeselin görsel materyalinin yanında, metninin de çok çarpıcı olduğunu düşünüyorum. Sanki böyle bir roman okur gibi izledik. Chapter'lar var, bölümler var. Birinci bölüm, “özgür denizler” (*mare liberum*) ile başlıyor, sekizinci bölüm “dünyanın sonu” (*apokalypsis*) ile bitiyor. Özgürlük fikriyle başlayıp bir kıyamet hikâyesine doğru gidiyor. Onur Uysal'la birlikte yazdınız bu metni. Yazım süreci nasıl gelişti? Çekimler devam ederken değişikliklere gittiniz mi? Yoksa hikâyenin omurgası az çok önceden belli miydi?

Aslında oldukça uzun bir süreçte yapılan bir belgesel bu. Üç sene sürdü. Dolayısıyla, çekim sırasında birtakım

söyleyemiyordum. İnsan oluyor oluyor, somasında bir şeyler yazmaya başlıyor. Hani o bölüm, Oradan mesela. Araştırma yapıyorsunuz, bilim insanların yanlarına gidiyorsunuz, onların söyledikleri oluyor. Oradan başka bir bölüm çıkıyor. Bir yandan da tarihsel metinlerle uğraştık, işte Aristo olsun Strabon olsun Opianus olsun, üstüne bir de Roma Hukuku Bizans Hukuku. Aslında bu insanlar denizler üzerinden Akdeniz'de çok ciddi tartışmalar yürütmüşler. Hâlâ biz saçma sapan şeyler üzerine konuşuyoruz. Adamlar yazmışlar. Demişler ki, denizlerimiz, şu halkın malıdır. Ya da denizler, hak iddia eden kişinin malıdır. Başkası demiş ki, denizler kimsenin malı değildir. Bunun gibi birtakım kavramlar üretmişler. O bahsettiğin Latince bölüm isimleri biraz benim belgesele uyarladığım şeyler oldu ama tam anlamıyla uydurma değil. Kitaplardan toplanan şeyler, araştırma sonucunda çıkan şeyler bu başlıklar. Belgeseli bölümlere ayırmak istedim. Biraz da kendi kafamda yaptığım tartışmayı ve insanların birbirleri ile kavga boyutuna gelen tartışmalarını masaya yatırmak istedim. Kim haklı abi? Herkes bir tarafından giriyor işin içine, biri solungacından tutuyor, öteki kuyruğundan asılıyor, bilim insanı oradan, aktivisti buradan, yiyicisi rakıcısı osu busu derken... Gerçekten birlikte düşünelim diye bölümlere ayırmak istedim. Çekimler ilerledikçe metin yazılmaya devam etti. Bir de böyle bölümler oluşmaya başladıkça biz Onur'la masa başına oturduk, ben iPhone'a seslendirme yapmaya başladım. Ben kendi sesimi kaydediyordum, bakıyorduk. Ya buraya nasıl gider? Böyle bir belgesel tarzı çok yaygın değil Türkiye'de. Hani *Ekümenopolis*'i görmüşsünüzdür.

İmre Azem'in helikopter görüntüleri de kullanılıyor hatta Lüfer'de değil mi?

Aynen. Sağ olsun, İmre'den de İstanbul'u tepeden çeken helikopter görüntüleri aldık. Bakıyoruz. National Geographic'in bilmemnesi, Racing Extinction'lar gibi sevdiğimiz, iyi belgeselcilik tarzları var. Peki metin nasıl olmalı? Buraya ne dersem, gerçekten konudan taşmamış olurum ama aynı zamanda etkileyici bir şey söylemiş oluruz. Aslında belgeselin başlangıcı farklıydı. Fakat sonra, daha etkili bir giriş yapmamız gerektiğini düşünüp belgeselin başını tamamen yıktık. Bu benim için çok üzücü bir andı aslında. Çok güzel sualtı görüntüleri vardı. Yine sualtı görüntüleri var ama ben böyle devasa sualtı görüntüleri istiyordum. Sualtında çekim yapmak benim uzmanlık alanım olduğu için. Oradan vermek istiyorum ve onu bulabilmek için yer arıyorum. Orada işte, Gizem sağ olsun, bir gün bir arkadaşımız sayesinde operaya gittik. *Deniz Küstü*'nün opera gösterimi vardı. *Deniz Küstü*, Yaşar Kemal'in romanı bilmiyorum okuyanlarınız var mı aranızda, orada adamcağız çok güzel bir metin yazmış. O bölüm Yaşar Kemal'den aslında, bizim yazdığımız bir metin değil.

Belgeselin ilk bölümünde geçen "Deniz size küsecek" dizesi değil mi?

Evet, "Deniz size küsecek", Yaşar Kemal'in kendi yazısı. Çok etkilendim ben o an. Okumuştum kitabı, operada da görünce, o lafı belgeselin metnine eklemem gerektiğini hissettim.

Mesleki arka planından ben buradaki izleyicilere bahsetmedim ama sen kendin bahsetmek ister misin?

Önce petrol mühendisliği, sonra sualtı fotoğrafçılığı, sualtı bilimsel çalışmaları...

Doğru. Okyanus bilimi, deniz biyolojisi. Kötü yoldan doğru yola dönmüş olduk. Bana göre tabii. Herkes farklı düşünebilir. ODTÜ olacak diye petrol mühendisliğine girdim. Orada ODTÜ Sualtı Topluluğu filan derken. Amatör bilim, sonra bilim oldu. Bilim fotoğrafçılığa, fotoğrafçılık kameramanlığa, kameramanlık belgeselciliğe, yönetmenliğe kadar devam etti. Burada bilimin de faydası var, fotoğrafın da var. *Magma* dergisinde çalışıyorum aynı zamanda. Oradaki yazı deneyimlerimin de faydası oluyor. Bunların hepsi bir şekilde yapmak istediğimiz projede birleşti. İyi bir şey meydana gelmişse, bu altyapıların bir araya gelmesiyle mümkün olmuştur. Bir sürü güzel insan var bu projede yer alan tabii. Onların da bir araya gelmesiyle oluşan bir belgesel. Sevgili Alptekin Serdengeçti seslendirmede, Berke Can Özcan ve Burak Irmak müziklerde, Joao Dias animasyonda, Jim Lake 2D animasyon ve İngilizce seslendirmede, Mehmet Abanoz kurguda, Emre Altınok renk ve ses düzenlemesinde, sevgili Ahmet Yasir Göktepe gazete animasyonları, Kerem Pekkan Lüfer anatomik kafası animasyonlarında önemli katkılarda bulundular.

Sualtı fotoğrafçılığı ve dalgıçlık deneyiminden devam edecek olursak. 2011'de verdiğin bir TEDx konuşması var. Youtube'dan da izlenebiliyor.

Çok toyduk o zamanlar, heyecanlıydım sahneye çıktığımda o gün.

O konuşmanın videosunu izleyince, Lüfer'e göre bambaşka bir içerik olduğunu fark ettim. İkisini karşılaştırmak istiyorum da. O videoda, Akdeniz ve Ege Denizi'nde yaşayan çok fazla sayıda ve çeşitte deniz canlısını tarıyorsun, hepsinin üzerinden geçiyorsun 18 dakika boyunca. Halbuki Lüfer, her ne

Onu merak ediyordum.

Benim kendi gelişimimle ilgili bir şey galiba. Çünkü daha önce bilim tabanlı yaklaşıyordum olaylara, insanları etkileyebilecek bir takım görsel sanatları o kadar da önemsemiyordum belki de. Neydi benim olayım, bilimdi. Bilim benim için neydi? Merak ediyordum, Türkiye denizleri hakkında doğru düzgün bir araştırma yok, insanların gidip de bulabileceği. Onun için fotoğraflayıp, gidip çekiyoordum, görüntülüyoordum, sürekli arşiv yapıyoordum. Ve bunları bir kitapta birleştirmek gerekti. Bir kitap çıkarttık işte. O dönemde, o TED konuşması da ona dayanan bir şeydi. Akdeniz'de ne canlıları yaşıyor ve biz bunları nasıl kurtarıyoruz? Benim için de belgeselcilik deneyimleri yeni yeni başlıyordu. *Lüfer*'de ise, yavaş yavaş benim gelişmemle beraber birtakım hikâyeler, arkada bir anlatı yaratmanın gerekliliği ortaya çıktı. Aynı zamanda bir dava var orada. Çünkü, başka ilgilendiğimiz konular da var ama lüfer ve diğer göç balıkları çok fena durumdaydı ve bununla ilgili bir belgesel kim yapabilir diye düşündüğüm zaman, galiba bunu benim yapmam gerekiyor deyip, bir şekilde "Amerika'yı yeniden keşfetmek zorunda kaldık". Bu belgeyle başlarken, bir miktar nasıl olacağını biliyoordum ama yaparken keşfettik gibi oldu. Çünkü çok fazla zorlukla karşılaştık haliyle.

Yapım sürecini biraz daha konuşabiliriz. Ön hazırlık, çekimler, post-produksiyon. Ne zamandan ne zamana sürdü? Çünkü bir noktada üçüncü köprü inşaatı bile görünüyor belgeselde, o daha yakın zamanda çekilmiş bir görüntü. Ama Defne Koryürek'in lüfer kampanyası 2010'ların başı sanırım.

Evet, filmin ortaya çıkış hikâyesi 2007-2008 civarı Greenpeace kampanyası ile başlıyor. Ben o süreçte Greenpeace'in bilim ekibindeydim, destek olmaya çalışıyoordum. Aslında ben STK'larla çalışsam da prensip olarak yanda olmayı, bu kuruluşlara dışarıdan destek vermeyi tercih ederim. Çünkü benim görüşlerim farklı olabilir. Fakat Greenpeace öyle önemli bir kampanya düzenlemişti ki o dönem, benim de içinde olmam gerek diye hissettim. Orada bir ışık yandı bende. Çünkü Türkiye sularına ait hiçbir bilimsel araştırma olmadığı için, gördük ki bir an, ya lüfer biter mi abi, palamut bitebilir mi. İnsanlar demeye başladı, işte uskumru bitti, kolyoz bitti, kalkan bitti derken, durumun vahameti ortaya çıktı benim için. Dayımlarla bir gün oturuyorduk, ailecek yemeyi içmeyi çok severiz, işte lüfer rakı, mutlaka olacak bunlar. Dediler ki, lüferi yapsana. Ben düşündüm şöyle bir. Nasıl yaparım dedim. Daha önce çıkardığımız kitap *Türkiye Deniz Canlıları Rehberi*'nde bu balık yoktu çünkü Marmara'da çok dalan biri değilim. Güney denizlerinin dalgıcıyım. Bu balık çok göçebe halde yaşayan bir balık, çekmesi kolay değil öyle. Ya bunun belgeselini nasıl yapabilirim diye bir altı ay düşündüm. Sürekli bana geliyorlar, gidiyorlar, ne zaman başlayacağımı soruyorlar. Sonunda ikna oldum. Gittim Kadıköy pazarından yirmi tane lüfer aldım. Hadi dedim aileye, başlıyoruz belgesele. Önce bir yiyelim. Böyle başladık yani çekimlere. Başlangıcı öyle oldu. Sonra, ilk sezon, 2014 sezonu, Ekim ayı çok güzel bir aydı, (Beykozlu balıkçı) Filo Esat'ın röportajıyla çekimlere başladık. Ardından yola düşme, yola koyulma, insanları arama sorma, röportaj yakalama, teknelere girebilmeye çalışmak, bir sürü sıkıntı... Orada nereden geçecek lüfer, balık haline gitsen ne olur, hale nereden girerim falanlar filanlar. Toplamda üç sene sürdü işte.

Teknelere girebilmek demişken. Birçok farklı kesimden insanla konuşuyorsunuz kamera önünde. Eminim konuşmak isteyip de erişemediğiniz birileri olmuştur. Kim onlar? Anekdotlar var mı?

Belgeselin son haline girmeyen bir sürü çekim var haliyle. Cemal Saydam var mesela Kanal İstanbul hakkında çokça ismi geçen bir uzman. Bizle konuşmayı reddetmedi ama belgeselde yer bulamadık artık, kesmemiz gerekiyordu. Kanal İstanbul çok önemli bir mesele sonuçta. Kuşlarla ilgili bir bölüm yapmak istiyordum üç dakikalık da olsa. Sadece balıkların göç yolları değil, kuşları da etkileniyor diye, görüntüler de vardı, yapamadık. Amerika ve Avustralya'dan kullandığımız görüntüleri kendim gidip almak istedim, olmadı, YouTube'dan bulduğumuz görüntüleri, onları çekenlerin iznini alarak, ikna ederek kullandık. Çünkü Evliya Çelebi'nin şöyle bir durumu var. Aynı paralel, New York'taki ve İstanbul'daki balığın en lezzetli lüfer olduğunu söylüyor. Kuzeydoğu Amerika'da da inanılmaz avcılar var, balıkçılar var, olta lüfercisi. Buradaki gibi değil, kofanaları avlıyorlar büyük büyük. YouTube'da bazı görüntüler karşımıza çıktı, deniz kaynıyor böyle. Neredeyse adamların üzerine atlıyor lüferler av sırasında. Ben gidip bunları da çekmek istiyordum. Onları çekemedik.

Ben daha çok denetleyici, sorumlu kurumları kastetmiştim. Su Ürünleri Müdürlüğü'nden yetkililer mesela.

İşin o kısmına özellikle girmedim. Politikacılar vesaire. Aslında röportaj da yaptık su ürünleri denetçisi biriyle filan ama. Hatta o çekimleri belgesele koymamı istedi o kişi. Ben özellikle koymadım. Kesinlikle bu belgesel

Yapım süreci hakkında son bir soru. Crowdfunding kampanyaları sağlayan web sitelerinden faydalandınız diye biliyorum.

Indiegogo'dan bir şeyler yaptık, evet.

O deneyime dair bir şeyler söylemek istersin diye düşündüm. Sonuçta bu konuşmamız dergide de yayınlanacak. Belki burada izleyiciler arasında da başka belgeselciler vardır, deneyimlerinden faydalanmak isteyebilirler. O kanalları kullanmak ne kadar verimli oldu? Ne kadar insana ulaşabildiniz? Ya millet para vermiyor buna deyip ne noktada pes ettiniz?

Çok insana ulaştık ama az para toplayabildik. Şöyle... Yeni çekeceğimiz belgesel için aynı işlere girişsek sanki daha fazla kaynak toplayabiliriz gibi geliyor. Çünkü insanlar ne yaptığımızı biliyor artık ve bundan sonra ne yapacağımızı. Sağ olsun, çok fazla insan destek oldu. Yaklaşık 10 bin TL civarı bir miktar toplayabildik Indiegogo kanalıyla. O para en azından kurgunun bir bölümünü karşıladı. Tabii ki bütçesel anlamda belgeselin onda biri bir miktara denk düşüyor o para. Bütçe anlamında zorluklar yaşadık. Fon bulamadık. Destek bulamadık. Bir sürü fon var, hiçbiri desteklemedi bu belgeseli. Şöyle bir durum oldu. Bir fragman yaptık. Fragmanı şu an itibarıyla 880bin civarı insan izledi. İki dakika uzunluğunda, Facebook sayfasında paylaştığımız video. Bu kadar insan izledi ama fonların akışı, paranın akışında o kadar büyük destek yok. Bu işler parasız yapılmıyor. Prodüksiyon dediğin şeyin her şeyi para. Animasyonu para. Seslendirmesi para. Çekimi para. Birçok yere tek başıma gitmek zorunda kaldım. Kameraman mıyım, yönetmen miyim, röportajı mı yapacağım, su altına mı gireceğim, güvenlik dalgıcı mı olacağım, işi mi ayarlayacağım, yapımcı mıyım, neyim abi ben? Saçma sapan bir durum. Maalesef böyle. Yapmak zorunda olduğumuzu bildiğim için yaptık. Ve insanlar yardım etmeye başladılar sonra. Yine de crowdfunding kesinlikle çok faydalı bir şey. Mesela bahsetmek istediğiniz bir konunuz var ama film dernekleri veya sponsor birimleri, onlara her ne deniyorsa, bir şekilde buna inanmıyorlar. Onlar ne istiyorlar? Para yapacak bir yapım istiyorlar. Veya ne istiyorlar? İnsan dramı istiyorlar. Veya ne istiyorlar? İnsanların çektiği çok büyük sıkıntılar var tabii. Göçlerle alakalı sıkıntılar var. Zulüm var, kadın erkek ayrımı var, cinsellikle ilgili problemler var. Bunlar tabii ki önemli problemler. Ama on tane fon varsa, on tanesi de bunlara gidiyor. Çevreye hiçbir şekilde para ayrılmıyor.

Bunlar herhalde destekler dediğiniz ama kapıların yüzünüze kapandığı kurumlar oldu mu?

Oldu tabii. Olmaz mı? Bir anda çöküyorsun. Bir şeylere heves ediyorsun, şunu yapacağım, bunu yapacağım, haydi abi filan. Şuradan fon alırım, buradan fon alırım. Hesaplıyorsun, sonra nanayı alıyorsun.

Peki belgeselin müzikleri. Berke Can Özcan ve Burak Irmak. İkisi de çeşitli gruplardan tanıdığımız insanlar. Siz daha önceden tanışıyor muydunuz?

Tanışıyorduk. Açıkçası Onur yaptı müzik direktörlüğünü. Stok müziklerle çok sıkı bir kurgu yapmıştık. Ama stok müzikle kalsın istemedik. Bunun ayrı bir müziği olsun istedik ve o noktada sevgili Berke ve Burak'la iletişime geçtik. Onların da bu belgeselle çok iyi gidebilecek çok güzel bir sound'u, caz dinamiği var. Onur onları birkaç gün stüdyoya kapattı. Ben o dönem burada değildim, Onur başlarında durdu. Sağ olsunlar. Zaten sonraki belgesellerde de birlikte çalışmak istiyoruz. Onlar kayda başladıklarında montajın çoğu bitmişti. Müziğin sonra yapılması gerekiyor bana sorarsan. Ama başta sıkıntı çektik stok müziklerle uğraştığımız dönemde. Nasıl bir şey bu belgeseli tanımlayabilir konusunda. Mesela lüfer balığının duvara çarpma sahnesi, ilk duvarla karşılaşma sahnesi, *Sicario* filminden, en gergin sahnelerinden birinde geçen bir track kullanmak istedik.

Peki müziklerin yanında kullandığınız animasyonlar, belgeselin sanat yönetmenliğine geçecek olursak. Joao Dias ile birlikte çalıştınız.

Joao Portekizli. İnternette tanıştık. Şöyle gelişti o da. Ben Elance, Upwork gibi mecralar üzerinden freelance fotoğrafçılık yapıyordum, işler alıyordum, senelerce o şekilde çalıştım fotoğrafçı olarak. Baktım ki Türkiye piyasasında elimdeki parayla bir animasyon ekibine gidip de *hadi arkadaşlar, böyle bir animasyon yapıyoruz* deme imkânım yok. Mümkün değil. Öyle bir para yok ortada. Olsa da yapabilecek insanlar var ama yaparlar mı sorusu var. Dedim ki, abi niye Türkiye'yle uğraşıyorum, ben bunu dünyaya açayım, bir iş ilanı açayım dedim. O noktada ne kadar Hintli, Pakistanlı animasyoncu varsa saldırdı, reklam para diyerek. Sonra Joao geldi. *Bits and Crafts* diye çok güzel bir web sitesi var. Dark bir çizgisi var, animasyoncu. Çok da üretken biri. Konuştuk ettik, balıkçı birinin oğlu çıktı tesadüf.

başılamıştık, metinleri hazırlıyoruz, tanı metinleri, bimsel metinler vesaire. Hepsi bir birine katıp çıkartık bir metin. Çok uzundu. İşte onu böldük, ettik. Bu metinler üzerinden iki ayrı animasyon yapalım diyorduk, baktık ki çok uzun sürecek ve tek başına uğraşılıyor Joao, onları da birleştirdik. Toplamda üç buçuk dört dakikalık bir animasyon haline geldi bu. Altı ay sürdü bu üretim aşaması. Joao'nun da çok fazla imkânı yoktu. İşte bilgisayar patlıyor, render alamıyor, arkadaşına gidiyor, üç gece orada kalıyor render alabilmek için. Sancılıydı biraz ama olsun.

“Büyük bir sevgi var herkes tarafından beslenen. Oltacısı, yiyeni, aktivisti, bir sürü seven insan var bu balığı. Ama balığı, balıkları ya da genel anlamda denizi çok az düşünen var.”

İstanbul'a geldi mi Joao?

Hayır, gelmedi hiç. Bir araya gelemedik. Biz de Portekiz'e gidemedik. Çok istiyorum şu filmi beraber izleyelim diye. Ama inanılmaz güzel bir iş yaptı. Benim için şöyle bir değeri de var. Bilmiyorum fark ettiniz mi, ben bunun farkına vardığım zaman inanılmaz hoşuma gitmişti. Kadıköy'e doğru kıyı kıyı giden orkinosların karşısına çıkan o beyaz kayanın bugün Kız Kulesi'nin olduğu kaya olması. Çünkü düşünüyordum, neresi olabilir bu diye. Tabii ben burada biraz speküle ediyorum. Olmayabilir. Ama düşünüyorum. Fenerbahçe açıklarında da kayalık bir alan var. O bölgede başka neresi olabilir falan derken. Bu benim için çok özel bir an mesela. Bir de daha sonra geçen Lüferin kafa animasyonu var. O da ayrı bir maceraydı. Koç Üniversitesi'nde Kerem Pekkan arkadaşımız var, o da ODTÜ Sualtı Topluluğu'ndan dostum, Kerem'le beraber aldık Lüferleri, onların işte bir takım 3D çalışmaları var. İkiye bölüp, 3D render'ını alıp, balığın kafa yapısını dişlerini vesaire alıp, oradan bilgisayara yüklüyorlar, balığın kafa anatomisini gösteren bir animasyona dönüştü iş. Aslında çok daha başka şeyler yapmayı planlıyorduk. Ellerinde yüksek hızlı görüntü çeken super slow motion birtakım kameralar var. Canlı Lüferi suyun içerisine koyup, belli akıntı şeyleri verip, oradaki hızlarını ölçmek ve belgesele eklemek gibi planlarımız vardı. Uçuyorduk ama olmadı. İnşallah başka zamana.

Belgeselin içerdiği duygulara dair bir şey sormak istiyorum. Mesela "Deniz size küsecek" dizesi, Poseidon'un her mevsim balıkçılara her mevsim dönüşünde öfkelenmesi, Lüfer balığının balıkçılar tarafından hırçın bir balık olarak tarif edilmesi, boğazın piranası diye geçiyor hatta, bu iş kötüye gidiyor, denetim yok diyen insanlar. Aslında birçok kötümser öge var belgeselde. Ama sence kötümser bir belgesel mi Lüfer? Ben öyle görmüyorum ama yine de sormak istedim. Belgeselde geçen hisler nedir?

Ya hisler karışık. Büyük bir sevgi var herkes tarafından beslenen. Oltacısı, yiyeni, aktivisti, bir sürü seven insan var bu balığı. Ama balığı, balıkları ya da genel anlamda denizi çok az düşünen var. Aktivist belgesellerden insanlar etkileniyor, ben de etkileniyorum. Bunun çok iyi örnekleri var. Ben de açıkçası öyle laylaylom bir belgesel yapmak istemedim. Biraz insanları duvara çarptırmak istedim. Onun için biraz "rough" bir belgesel, sert bir belgesel olduğunu kabul ediyorum. Kesinlikle bundan hiç kaçınmadık da. Aman da iyimser olsun diye uğraşmadık. Ama izleyen insanları umutsuz da bırakmak istemedik. Sonunda Defne Koryürek'in, güneş ışıkları içerisinde, Lüferden aşk ve muabbetle bahsetmesi bununla alakalı. Yunus çekimleri yine bu olumlu hislerle alakalı. Sualtı bölümleri biraz o hissi katabilmeye çalışıyor. Çünkü hep kötüyü vermek de güzel bir şey değil. Sinemamızda vardır ya hani. Birtakım problemlerden dolayı sürekli dramı basarlar. Ama bir türlü o problemi,

Belgesel hâlâ dolaşımında değil mi? Nerelerde gösterildi, daha nerelerde gösterilecek?

!f ile başladık geçen kış, prömiyeri orada yaptık, üç tane gösterim oldu. Sonra Ankara Film Festivali'ne gitti, orada bir ödül aldı. İzmir Film Festivali. Macaristan ve Romanya'da birtakım film festivallerine gitti. Hindistan'da bir yere gitti. Meis'te, Beyond the Borders'a gitti, Aralık ayında İstanbul İnsan Hakları Belgesel Film Festivali'nde gösterildi. Bozcaada'da, Ekolojik Belgesel Filmleri Festivali'ndeydi. Kent ve Mimarlık Film Festivali'ndeydi. Salt gösterimi oldu, Moda Sahil'de gösterildi. Şimdi birkaç tane denizle alakalı film festivali var beklediğim Amerika ve Avustralya'da. Oralarda gösterilebilir, şansı var. Ama ondan sonra festival sürecini kapatıp, daha büyük kitlelere nasıl izletebiliriz, onun yollarını bulmaya çalışacağız. Geniş bir kitlenin izlemesi gerekiyor filmi, onun yolunu bulmaya çalışacağız. YouTube'a direk koymak da çok mantıklı bir hareket olmayabilir. İnsanlara hemen ulaşınca, değeri bilinmiyor bazen, tam yerine gitmiyor. Bu belgeselin bir amacı var, bir balığın soyunu kurtarabilir mi diyoruz. Bunu yapabilir miyiz, en azından bu tartışmaya katkıda bulunabilir miyiz, onun yollarını bulmaya niyetliyiz.

Bu yazıyı paylaş

← ÖNCEKİ

2017: Dikkat çeken kitaplar

